

Malmö Köpmannaförening

Historik:

Grundandet och verksamheten fram till sekelskiftet:

År 1879 framställde fabriksdisponent A. Alb. Edgren till Malmö Börsförening ett förslag om bildande av Malmö Köpmannaförening, vilket skedde vid ett konstituerande sammanträde den 15 september 1880. Edgren blev vald till ordförande och kom att kvarstå på denna post fram till 1888. Vid bildandet hade Malmö Köpmannaförening något över 100 medlemmar. 1925 var medlemsantalet uppe i 225. I skrivelsen till Malmö Börsförening framförde Edgren att Malmö Köpmannaförening borde vara en förening "med hufvudsakligt ändamål att verka för åstadkommande av mera trygghet vid credits lämnande, genom upplysningars anskaffande om reqvirentens soliditet och redbarhet och genom fordringars incasserande; samt att, der konkurser uppstå, dessa så öfvervakas att möjligast minsta förlust å dem uppkomma."¹ (Denna målsättning kom att utgöra kärnan i föreningens verksamhet. I ett tal vid 20års jubiléet 1900 står att läsa, att

"(s)åsom ett av föreningens ändamål anges i dess reglemente att åstadkomma tillförlitlig kännedom om ställningen i sådana konkurser utom Malmö, vari föreningsledamot är intresserad. Föreningen har för sådant ändamål uppdelat landet i 177 distrikt och därinom förordnat ombud, vilkas skyldighet bl a är att bevaka huvudmans intresse i konkurser. Över förvaltningen av sådana konkurser insänder ombudet årligen redogörelser, som i tryckta exemplar under därpå kommande års början tillställs medlemmarna."²

Vid bildandet hade Malmö Köpmannaförening något över 200 ombud spridda över hela landet. Soliditetsbeteckningar infordrades frivilligt från ombuden första gången 1883 sedan förslag framförts om att föreningen skulle följa Göteborgs Köpmansförenings (bildad 1857) och Stockholms Köpmannaförenings (bildad 1858) exempel. Vid grundandet fram till 1907 inrymdes Malmö Köpmannaförening i Malmö Börsförenings lokaler i nya tullhuset mitt emot järnvägsstationen i Malmö. 1907 flyttade båda föreningarna till det nybyggda posthuset på Skeppsbron och några år senare till Flensburgska huset vid Södergatan 9, varvid Börsföreningen blev hyresgäst hos Malmö Köpmannaförening.

Ackords- och konkursavdelningen:

År 1907 inrättades Ackords- och konkursavdelningen. Mellan 1907 och 1916 hade denna avdelning en relativt fristående ställning med egen inkomst- och utgiftsstat och avgav egen ekonomisk redovisning. Verksamheten bedrevs under Ackords- och konkursavdelningens nämnd, vilken 1916 ändrade namn till Granskningsnämnden, varvid nämndens uppgifter huvudsakligen begränsades till att granska och yttra sig över ackordsförslag med mera. Avdelningar motsvarande Ackords- och konkursavdelningen inrättades 1907 av köpmannaföreningarna i Stockholm och Göteborg. Landet uppdelades därvid mellan dem, så att Malmöföreningens avdelning fick sig tilldelat Skåne, Blekinge, Kalmar län och Öland. (Från 1913 fanns dock en konkurrerande ackords- och konkursavdelning hos den 1903 grundade Helsingborgs Köpmannaförening.) Försök att samordna avdelningarna genom en gemensam ledning misslyckades däremot. Från och med 1928 hade avdelningen och dess motsvarigheter i Stockholm och Göteborg en gemensam överbyggnad; Köpmannaföreningarnas Central för Ackords- och Konkursärenden (Ackordscentralen), med en gemensam styrelse, Centralstyrelsen. Denna hade sitt säte ett år vardera i Stockholm, Göteborg och Malmö.

¹ Johnson, Gunnar F., *Malmö Köpmannaförening 1880-1955*, Stockholm 1955, sid 11.

² Johnson, Gunnar F., *Malmö Köpmannaförening 1880-1955*, Stockholm 1955, sid 32.

Föreningens arbetsformer och arbetssätt:

I minnesskriften *Malmö Köpmannaförening 1880-1955*, 1955, framkommer att vid mitten av 1950-talet hade Malmö Köpmannaförening tre huvudfunktioner:

- ombudsmannaorganisationen
- soliditetsavdelningen
- ackords- och konkursavdelningen

Ombudsmannaorganisationen:

Ombudens uppgifter omfattade "att lämna soliditetsupplysningar till medlemmarna, att utföra inkasserings- och andra uppdrag för medlemmarnas räkning, att lämna föreningen vissa uppgifter om konkurser och betalningsinställelser inom ombudsdistriktet, att åta sig uppdrag såsom förvaltare i konkurser inom distriktet m. m."³ Som framgår ovan hade föreningen vid grundandet 1880 200 ombud. Vid inrättandet av Ackords- och Konkursavdelningen 1907 och dess motsvarigheter i Stockholm och Göteborg erhöll respektive köpmannaförening vart sitt verksamhetsområde där föreningarna var för sig utsåg ombuden i sitt distrikt. De övriga föreningarna utsåg sedan samma ombud. Vid mitten av 1950-talet hade Malmö Köpmannaförening 30 ombud inom sitt verksamhetsområde samt Stockholms Köpmannaförenings och Göteborgs Köpmannaförenings ombud inom deras respektive distrikt, totalt 219 ombud.

Soliditetsavdelningen:

Soliditetsbeteckningar infödrades av ombuden från och med 1883. Soliditetsbeteckningar sattes dock inte för Stockholm, Göteborg och Malmö på grund av orternas storlek. År 1888 infördes i likhet med Göteborgsföreningen det beteckningssystem som sedan tillämpades med sex grader samt bokstäverna T och K för betalningsförmågan. År 1895 infördes storleksbeteckningarna A, B och C samt bokstäverna I och N. Förutom de årliga beteckningarna infördes med start 1897 möjligheten för medlemmarna att av ombuden begära soliditetsupplysningar genom i förväg uppställda frågor genom de så kallade frågesedlarna. Vid mitten av 1950-talet var soliditetsbeteckningarna följande:

- 1 = fullt solid med känd förmögenhet
- 2 = god, åtnjuter stor kredit
- 3 = anses god, åtnjuter begränsad kredit
- 4 = någorlunda god, åtnjuter mindre kredit
- 5 = svår att bedöma, försiktighet tillrådes
- 6 = osäker, all kredit avstyrkes

- A = stor affär
- B = medelstor affär
- C = mindre affär
- D = obetydlig affär
- I = inkasseringar förekommer
- K = krånglig i affärer
- N = ny rörelse
- T = trög betalare

- Rx = nyetablering under prövning
- Rg = nyetablering godkänd
- Ro = nyetablering icke godkänd

³ Johnson, Gunnar F., *Malmö Köpmannaförening 1880-1955*, Stockholm 1955, sid 79.

Soliditetslistorna lämnades till föreningen av dess ombud, under perioden 1897-1908 en gång om året, 1909 till 1934 två gånger om året, därefter återigen en gång om året. Soliditetslistorna kompletterades genom månatliga tilläggsrapporter. Fram till 1950 fick medlemmarna vända sig direkt till föreningens ombud i Malmö för att få soliditetsbeteckningar på firmor i staden mot avgift. Påföljande år infördes soliditetslistor för Malmö stad i föreningens tjänster till medlemmarna. Av ovanstående följer att vid respektive köpmannaföreningen fanns soliditetslistor för hela landet med undantag för Stockholm och Göteborg. 1966 fanns i arkiven omkring 240 000 företag representerade och de tre föreningarna lämnade sammantaget cirka 250 000 upplysningar, främst telefonledes.⁴ Uppgifterna i soliditetslistorna erhöles medlemmarna kostnadsfritt. Hos föreningen kunde medlemmarna även sedan 1897 inköpa frågesedlar, vilka sändes till ombuden för besvarande. Arvodet för besvarande av frågesedeln tillföll ombudet.

Ackords- och konkursavdelningen:

Som tidigare framgått tillkom Ackords- och konkursavdelningen vid Malmö Köpmannaförening 1907. Denna avdelning hade till uppgift att hålla medlemmarna underrättade om konkurser, påskynda konkursutredningar samt att genom ombuden följa förvaltningens gång. Detta ledde till att föreningen eller ombuden själva sökte att överta förvaltningen av konkurser med ekonomiska intressen för medlemmarna. I de fall där föreningen blev konkursförvaltare ombesörjdes förvaltningen av föreningens reseinspektör. Efter hand kom ackords- och avvecklingsfall att bli betydligt vanligare och konkursfallen att minska i antal.

Litteratur:

- Hagnér, Gunnar och Löfgren, Jan-Eric, *Kommersiell kreditupplysning*,
 Handelshögskolan i Stockholm, Seminarium i specialkurs B, vårterminen 1967.
 Johnson, Gunnar F., *Malmö Köpmannaförening 1880-1955*, Stockholm 1955.

⁴ Hagnér, Gunnar och Löfgren, Jan-Eric, *Kommersiell kreditupplysning*, Handelshögskolan i Stockholm, Seminarium i specialkurs B, vårterminen 1967, sid 27.